

Justitiedepartementet

Rättsmedicinalverket

Box 206

101 24 Stockholm

Uppdrag till Rättsmedicinalverket att genomföra medicinska åldersbedömningar

Regeringens beslut

Rättsmedicinalverket ska utifrån aktuell forskning och beprövad erfarenhet:

- med stor skyndsamhet påbörja genomförandet av medicinska åldersbedömningar inom ramen för ansökningar om uppehållstillstånd och omedelbart öka förmågan och kapaciteten på detta område
- utveckla sin förmåga att genomföra medicinska åldersbedömningar inom ramen för brottmålsprocessen

Rättsmedicinalverket ska senast den 15 november 2016 redovisa hur medicinska åldersbedömningar görs och, inom ramen för ansökningar om uppehållstillstånd, beskriva hur sådana ska genomföras över tid och processen för dessa. Denna process ska vara rättssäker. Av redovisningen ska framgå vilka åtgärder myndigheten vidtagit för att öka antalet genomförda åldersbedömningar. Den ska också inbegripa en redovisning av konsekvenserna för myndigheten, inklusive budgetära konsekvenser och eventuella behov av författningsändringar. Redovisningen ska även belysa hur andra länder arbetar med medicinska åldersbedömningar. En delredovisning av vilka kostnader uppdraget väntas medföra under åren 2016 och 2017 ska lämnas senast den 15 juni 2016.

Uppdraget ska genomföras efter samråd med Migrationsverket, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och Socialstyrelsen.

Skälen för regeringens beslut

Över 35 000 ensamkommande barn ansökte om asyl i Sverige under 2015 och antalet ensamkommande asylsökande barn förväntas ligga på en

fortsatt hög nivå de kommande åren. Frågan om en asylsökande är under eller över 18 år är viktig, inte bara när det gäller uppehållstillstånd utan även när det gäller boende och omvårdnad. Barn, dvs. personer under 18 år, har särskilda rättigheter enligt bl.a. FN:s konvention om barnets rättigheter. Det är t.ex. inte lämpligt att vuxna asylsökande bor med ensamkommande barn i barnboenden. Resurser avsatta för barn ska inte heller gå till vuxna asylsökande. Det är därför mycket angeläget att medicinska åldersbedömningar av asylsökande kan tillämpas i de fall det råder tveksamhet om åldern och det saknas tillförlitliga handlingar som bekräftar personens ålder. Det har dock under lång tid varit svårt att få dessa genomförda.

När en asylsökande inte kan göra sin ålder sannolik och det finns tveksamheter om den ålder som han eller hon har uppgett ska en bedömning av personens ålder göras. En medicinsk åldersbedömning kan bidra till underlaget och ge den sökande stöd för de uppgifter om åldern som han eller hon har lämnat. Om det efter en medicinsk åldersbedömning fortfarande finns tvivel om den enskildes ålder ska beslutsfattaren utgå från att han eller hon är underårig (Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd). Information till barn ska vara tydlig.

Även i brottmålsprocessen är åldern på brottsmisstänkta central för flera olika frågor. Det gäller för bland annat straffmyndighetsåldern, förutsättningarna att använda straffprocessuella tvångsmedel som anhållande och häktning, påföljdsbestämningen och för frågan om ett eventuellt utvisningsyrkande ska framställas.

Metoderna för åldersbedömning är i stor utsträckning desamma oavsett om det rör brottmålsprocessen eller ansökningar om uppehållstillstånd. Rättsmedicinalverket genomför i dag medicinska åldersbedömningar inom ramen för brottmålsprocessen på förfrågan av bl.a. åklagare och polis. Sådana görs genom tandröntgenundersökningar. Rättsmedicinalverket har också möjlighet att bistå Migrationsverket med medicinska åldersbedömningar i den mån den övriga verksamheten medger det.

Rättsmedicinalverket har idag en mycket begränsad kapacitet att genomföra medicinska åldersbedömningar inom ramen för ansökningar om uppehållstillstånd. Denna kapacitet behöver därför omedelbart öka så att den skyndsamt motsvarar det behov som finns när det gäller ansökningar om uppehållstillstånd.

Socialstyrelsen har nyligen gjort en genomlysning av forskning på området där olika metoder för medicinska åldersbedömningar analyseras.

Arbetet med medicinska åldersbedömningar bör utvecklas utifrån aktuell forskning och beprövad erfarenhet.

Närmare om uppdraget

Rättsmedicinalverket ska vid genomförandet av uppdraget särskilt beakta krav på vetenskaplighet, beprövad erfarenhet, rättssäkerhet, etik och de särskilda rättigheter som barn har enligt internationella konventionsåtaganden. Medicinska åldersbedömningar ska ske med full respekt för den personliga värdigheten. Vid val av metod ska särskilt beaktas intresset av att undersökningen innebär ett så litet ingrepp som möjligt i den personliga integriteten. Myndigheten ska säkerställa att den övriga verksamheten kan bedrivas med fortsatt hög kvalitet.

I syfte att bidra till att fler åldersbedömningar kan komma till stånd inom ramen för ansökningar om uppehållstillstånd har regeringen i Migrationsverkets regleringsbrev för 2016 gett myndigheten i uppdrag att i ökad utsträckning bedöma åldern för ensamkommande barn vid registrering och prövning. Rättsmedicinalverket ska beakta och vid behov samordna sitt arbete med det arbete som görs inom ramen för det uppdraget.

På regeringens vägnar

Anders Ygeman

Helen Kasström

Kopia till
Migrationsverket
Polismyndigheten
Åklagarmyndigheten
Socialstyrelsen
Justitiedepartementet EMA/SIM/L7/L5/PO/DOM/KRIM
Socialdepartementet FST/FS/barnkonventionssamordningen
Finansdepartementet BA
Arbetsmarknadsdepartementet I/SIRF